

Kulturarv, deltagande och kulturarvsprofessionalism

Isto Huvila
Institutionen för ABM
Uppsala universitet
isto.huvila@abm.uu.se

21st October 2009

En typisk syn på kulturarv betonar dess inklusivitet. Kulturarvet är gemensamt för alla åtminstone inom en viss kontext och i många fall det anses vara gemensamt för hela mänskligheten. Inklusiviteten handlar om utnyttjanderätt och delvis en intellektuell äganderätt. Den samma diskursen om kulturarv och dess intressenter ser kulturarvsfackmän (t ex. på arkiv, bibliotek och museer) som vårdare och guider som öppnar kulturarvet för allmänheten. I praktiken har experter dock haft en stark kontroll på kulturarvet, vad och hur någonting blir kulturarv och hur den används.

I det nutida samhället genomsyrad av nya redskap och möjligheter till deltagande i form av digitala medier förväntningar har ändrats om vem som kontrollerar och värddar. Samtidigt har kulturarvssynen blivit bredare, mera mångfacetterad och komplex än förut. Experterna har börjat se deltagandet som en möjlighet att bemöta de nya förväntningarna och att underlätta och stöda sitt eget arbete. Samtidigt finns det åtminstone ett principiellt tryck från allmänheten att vara mera öppen och ömsesidig än förut. Det finns intressanta exempel hur museer, arkiv och bibliotek har börjat anlita kunder och, till exempel, olika underrepresenterade grupper i institutionernas verksamhet. Srinivasan et al. har arbetat med den spansktalande befolkningen i Kalifornien och det finns flera initiativ i Australien med fokus på aboriginaler och deras kultur.

En bieffekt av de interaktiva och deltagande arbetssätten är att de ändrar experternas roll. En kulturarvsexpert blir en handledare i stället av en kontrollant och entydig auktoritet. Denna presentation diskuterar den förändrade yrkesrollen av kulturarvsexperter i digitala miljöer och i det digitala deltagandets kultur. Presentationen baserar sig på intervjuer av kulturarvsexperter från Finland och Sverige samt observationer på praktiskt deltagande på webben.